

2. Forzas políticas do período (ideoloxía, partidos, apoios).

Mapa fragmentado.

- **Dereita:** Organizada arredor da **CEDA** (católicos), monárquicos (Renovación Española) e pequenos grupos fascistas (Falange).
- **Centro:** Liderado polo **Partido Republicano Radical** de Alejandro Lerroux.
- **Esquerda:** Composta por republicanos de esquerda (**Izquierda Republicana**), o **PSOE**, o PCE e nacionalistas de esquerda como **ERC**.

1. A dereita (Mapa en reorganización)

- **Ideoloxía:**
 - Defensa da **orde, a propiedade privada e o catolicismo**.
 - Caracterizouse por unha escasa **lealdade inicial** ao novo réxime, con sectores que buscaban a súa destrución (fascistas, carlistas e alfonsinos).
- **Partidos principais:**
 - **CEDA (Confederación Española de Dereitas Autónomas):** Liderada por Gil Robles, era un partido de masas de carácter **católico e "accidentalista"** (a forma de goberno era secundaria fronte aos intereses relixiosos e sociais).
 - **Partido Agrario:** Voceiro dos intereses dos grandes propietarios de terras.
 - **Renovación Española (RE):** Monárquicos alfonsinos, de corte nacionalista e autoritario (Calvo Sotelo).
 - **Comunión Tradicionalista (CT):** Sector carlista unificado.
 - **Falange Española das JONS:** Grupo fascista liderado por Primo de Rivera, con escasa relevancia ata 1936.
- **Apoios sociais:**
 - A **xerarquía eclesiástica**
 - Sectores do **Exército** (especialmente africanistas),
 - Os **grandes propietarios rurais**
 - O pequeno campesiñado católico e sectores das clases medias urbanas.

2. O centro republicano

- **Ideoloxía:**
 - Posicións moderadas, a miúdo procedentes do antigo réxime (ex-monárquicos) ou do reformismo tradicional,
 - Buscaban unha república estable sen cambios sociais radicais.
- **Partidos principais:**
 - **Partido Republicano Radical (PRR):** Liderado por **Alejandro Lerroux**, foi a organización máis importante deste espazo.
 - **Derecha Liberal Republicana (DLR):** De Alcalá Zamora e Miguel Maura, que logo se fragmentaría no **Partido Republicano Progresista (PRP)** e o **Partido Republicano Conservador (PRC)**.
 - **Nacionalismos de centro/dereita:** O **PNV** (vasco) e a **Lliga Catalana**.
- **Apoios sociais:**

Tema 21. O establecemento da II República - Historia de España de 2º BACHARELATO

- Sectores das clases medias.
- "Notables" da política.
- Burguesía rexionalista en Cataluña e o País Vasco.

3. A esquerda

A. Esquerda Republicana (Laica e reformista)

- **Ideoloxía:**
 - Defensa do **laicismo radical**, o **reformismo social** e a autonomía rexional.
- **Partidos principais:**
 - **Izquierda Republicana (IR):** Liderada por **Manuel Azaña**, froito da unión de Acción Republicana (AR), o Partido Republicano Galego (PRG) e sectores do PRRS.
 - **Unión Republicana (UR):** Escisión do radicalismo liderada por Martínez Barrio.
 - **Nacionalistas de esquerda: Esquerra Republicana de Catalunya (ERC) e o Partido Galeguista (PG).**
- **Apoios sociais:**
 - Intelectuais.
 - Clases medias urbanas progresistas e sectores profesionais.

B. Esquerda Obreira

- **Ideoloxía:**
 - Oscilaba entre o **reformismo colaboracionista** coa República e a **revolución social** (superación da "democracia burguesa").
- **Organizacións principais:**
 - **PSOE e UGT:** Forza de masas dividida entre o sector moderado (Indalecio Prieto) e o sector radical (Largo Caballero).
 - **CNT-FAI:** O movemento anarquista, con máis dun millón de afiliados, partidario da revolución inmediata.
 - **PCE:** Comunistas de obediencia estalinista, con crecemento modesto durante o período.
 - **POUM:** Marxistas independentes/trotskyistas, con forza en Cataluña.
- **Apoios sociais:**
 - A **clase obreira industrial**.
 - O **proletariado agrícola**, especialmente en áreas como Cataluña, Asturias, Madrid e Andalucía.